ادامه از صفحه ۱۲

جشنواره سی‌وسوم کودک‌ونوجوان ویترین واقعی وضعیت سینمای کودک‌ونوجوان است

نمایش ویژه بی‌تفاوتی به سینمای کودک

مجتبی اردشیری
روزنامه‌نگار

شاید کمتر کسی فکرش را هم می کرد که در روزهای اوج پیک سوم کرونا که منجر به تعطیلی تهران و برخی کلانشهرها شده، جشنواره فیلم کودک و نوجوان، در دو شهر تهران و اصفهان برگزار شود. تا پیش از جشنواره کودک، تنها جشنواره فیلم مقاومت به‌صورت کاملا محدود برگزار شد اما برگزاری جشنواره‌های مانند کودک در روزهایی که تمام سینماهای تهران

فرهنگ و اهالی رسانه و هنرمندان اصفهانی هم در نصف‌جهان به تماشای فیلم می‌نشینند. برخی فیلم‌ها در پلتفرم‌های اینترنتی نمایش داده شده و این‌طور خبررسانی شده که کودکان، نوجوانان و پیگیران سینمای کودک از داخل خانه هم می‌توانند آثار جشنواره کودک را تماشا کنند تا جایی که یکی از شعارهای این دوره جشنواره کودک، «هر خانه، یک سینما» است. در ادامه این گزارش به برخی از شاخصه‌های جشنواره امسال کودک خواهیم پرداخت تا ببینیم چه تفاوت‌هایی با دوره‌های قبلی خود دارد.

رکورد: همچنان دامنگیر جشنواره بین‌المللی ۳۳ ساله

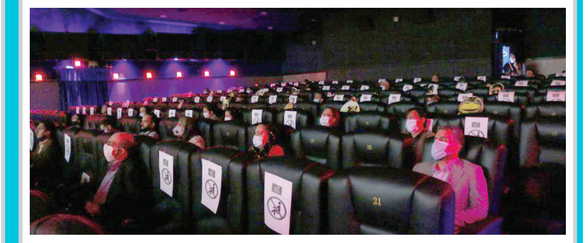

یکی از محورهایی که مسئولان جشنواره امسال تا پیش از برگزاری، خیلی روی آن مانور دادند، بخش آنلاین جشنواره امسال بود. صحبت آنها این بود که آثار جشنواره امسال روی پلتفرم‌های نماوا، فیلیمو و تلویزیون تعاملی تیوا نمایش داده می‌شود و اگرچه سینماهای مردمی نخواهند داشت اما دوستداران سینمای کودک می‌توانند آثار این دوره را در خانه تماشا کنند.

اقدامی در ظاهر مثبت که مخاطرات بسیاری نیز داشت. اصلی‌ترین دغدغه چنین طرحی، فاجای فیلم و لو رفتن آن در فضای مجازی بود. برخی رسانه‌های غیررسمی حتی ادعا کردند با صاحبان آثار موافقت شده درصورت فاجای آثارشان تا ۳۵ میلیون تومان خسارت به صاحبان آثار تعلق خواهد گرفت؛ گزاره‌ای که به‌دلیل مسجل نبودن، نمی‌توان راجع به آن سخن گفت.

اما با آغاز جشنواره مشخص شد نمایش آنلاین شامل ۱۱ فیلم مهم بخش رقابتی نمی‌شود و تنها فیلم‌های بلند سینمایی که در بخش مسابقه حضور ندارند، فیلم‌های کوتاه، انیمیشن‌ها و برخی فیلم‌های خارج‌انگیز سالیان قبل جشنواره کودک در این پلتفرم‌ها قابل نمایش هستند. فیلم‌های بلند ۱۰ هزار تومان و دیگر آثار نیز ۵ هزار تومان قیمت‌گذاری شده‌اند. فرصت تماشای آثار نیز ۸ ساعت خواهد بود.

اینکه آثار بخش مسابقه جشنواره کودک که «خورشید» مجیدی نیز یکی از آنهاست، در اکران آنلاین حضور ندارد، اتفاقی عقلانی و درجهت پرهیز از فاجای است اما اجرا مسئولان جشنواره مدام پیش از آغاز این رویداد عنوان می‌کردند آثار این دوره از جشنواره به‌صورت اینترنتی هم قابل مشاهده است؟ وقتی مهم‌ترین بخش جشنواره در اکران آنلاین حضور ندارد، نمایش دیگر بخش‌ها که در اکران حضوری ولو با بلیت رایگان نیز کسی را به سالن‌ها نمی‌فرستاد، چه معنایی از اعتبار می‌تواند داشته باشد؟ تازه مخاطب برای تماشای این بخش‌ها، باید بلیت‌های ۵ تا ۱۰ هزار تومانی خریداری کند.

این شکل تبلیغات که منحصرا برای این دوره از جشنواره کودک در نظر گرفته شده، چندان دربست بیان نشد و سطح انتظارات از آن را نمایش آنلاین آثار این دوره بالا برد که اگر آثار بخش مسابقه نمایش داده می‌شد و آن آثار مورد فاجای واقع نمی‌شد، آن زمان می‌توانستیم از این اتفاق به‌عنوان دستاورد مهم جشنواره این دوره نام ببریم اما درحال حاضر این اتفاق تنها به آیتمی تبدیل شده برای پرکردن روزنامه اقدامات این دوره.

همواره این انتقاد ضمیمه جشنواره کودک بوده که نتوانسته مخاطبانی پیگیر و پروپاقرص برای خود فراهم کند. در سال ۹۶ اعلام شد سینماهای مردمی جشنواره که تنها در اصفهان بودند، به‌صورت رایگان فیلم‌ها را نمایش می‌دهند. این اقدام تبلیغاتی خوب سبب شد تمام سینماها پرشده و تقریبا هیچ صندلی خالی‌ای وجود نداشت. کار حتی به چندین سانس فوق‌العاده برای هر شب هم کشید. در سال ۹۷، قیمت بلیت را ۸ هزار تومان اعلام کردند که موجب افت شدید مخاطب شد و سالن‌ها تقریبا نیمه‌خالی بودند. برای سال گذشته هم بلیت‌های ۸ هزار تومانی برای فیلم‌های سینماهای مردمی در نظر گرفته شد که یک رکود تمام‌عیار در سینماها حاکم شد به‌طوری که در اکثریت قریب‌به‌اتفاق سانس‌ها، تعداد مخاطبان یک فیلم از انگشتان دو دست نیز فراتر نمی‌رفت.

حالا امسال که سینماهای مردمی رخت برسته، تنها دو سینما مسئولیت نمایش فیلم‌ها را برعهده دارند. پردیس سینمایی بستر اصفهان که دو‌راهی بزرگ‌ترین پاساژ نصف‌جهان است و از امکاناتی نظیر هایپرمارکت بزرگ، شهربازی، فودکورت و رستوران، شهر کتاب، چند صد باب مغازه و پارکینگ رایگان برخوردار است، خالی از دو روزهای گذشته بوده و استقبال چندان چشمگیری از آن به عمل نیامد.

در سینما فرهنگ تهران نیز اوضاع چندان خوشایند نیست. برخی از رسانه‌های ما در چهارمین روز جشنواره اعلام کرده‌اند هنوز کارت جشنواره آنها صادر نشده است. بنابراین در غیاب تماشاگران عادی و احیانا برخی رسانه‌ها، تنها عوامل فیلم‌ها هستند که می‌توانند به این سینما تردد داشته باشند که این عوامل نیز برای تماشای فیلم خود و نه تماشای دیگر فیلم‌ها به سالن می‌روند.

فرهنگ در دوسانس جشنواره تنها ۱۰ مخاطب داشته است. در مقابل، منتقدان پرتعداد این جشنواره به کارکرد و اندام این جشنواره اشاره کرده‌اند و آن را در اندازه محفلی برای دورهمی و خرج یکی به دلیل وجود حمایت دولتی متهم می‌کنند. بودجه‌هایی که به اعتقاد بسیاری از منتقدان، می‌تواند در بخش‌های دیگری از سینمای کودک نظیر فرآیند تولید، اکران و... هزینه شده و دستاوردهای به‌مراتب بهتر و ارزشمندتری از جشنواره به دست آورد.

علیرضا حسنه که در کارنامه خود تجربه حضور در چندین کار کودک را داشته و با جشنواره فیلم کودک نیز آشنایی کاملی دارد، دربرابر این پرسش که چرا جشنواره کودک به چنین روزی افتاده، به «فرهنگیان» گفت: «بخشی از این اتفاق تقصیر خود ما هنرمندان است و البته مسئولانی که نتوانستند آن نگاه جدی و حرفه‌ای را به کار در این حوزه برای مخاطبان نهادینه کنند. الان سالهاست که این نگاه وجود دارد که کسی که در سینما کودک بازی می‌کند، چون پیشنهاد دیگری در حوزه‌های دیگر نداشته، آمده و در فلان کار کودک بازی کرده است درحالی که این نگاه واپس‌گونه تفکر اصلا حرفه‌ای نیست و سینمای کودک عملا چنین تولیداتی ندارد و اصلا حمایتی از خاص خود را دارد و نمی‌داند آن را چنین ابزارهایی کوچک و کم‌اهمیت خطاب قرار می‌دهد.»

این بازیگر در ادامه افزود: «ما زمانی می‌توانیم درمورد یک جشنواره کودک حرفه‌ای و فجر که ما با آنبوه تولیدات در این حوزه روبه‌رو هستیم، بنابراین جشنواره‌ای برپا و جریان ساز شود. در سینمای کودک، عملا چنین تولیداتی نداریم و اصلا حمایتی از فرآیند تولید نمی‌شود که بخواهیم انعکاسش را در جشنواره کودک شاهد باشیم؛ به‌همین دلیل است که این جشنواره در دوره‌هایی، حکم تشریفات را داشت اگرچه معتقدم شرایط کنونی جشنواره، در موارد‌ی از دوره‌های قبلی این بهتر است مثل برخی شاخص‌های کیفی برگزاری ولی از اینکه این اتفاق در دوره‌هایی حکم انجام وظیفه را داشت هم نمی‌توان گذشت. به‌طوری‌که هنوز هم از سطح همکاری فارابی در تولید که آن هم شامل بسیاری از فیلم‌ها در تمامی ژانرها می‌شود، فراتر نرفته است.

نمونه نقدش هم موجود است: تایپش از تعطیلی سینماها، فیلم «پیشی میشی» روی پرده بود که با تعطیلات فعلا ۲۰ روز سینماها، به‌محاق رفت. جشنواره کودک چه تدبیری برای احیای این فیلم انجام داده یا می‌دهد؟ مدیرعامل فارابی پیش‌تر در گفت‌وگویی در انتقاد به عدم تخصیص هزینه‌های جشنواره کودک به بحران مهیستی هنرمندان عنوان کرده بود: «هزینه این جشنواره‌ها از محل جشنواره تامین می‌شود و وقتی جشنواره‌ای برگزار نشود معنایش آن نیست که آن بودجه را بگیریم و در بخش دیگر هزینه کنیم.» همین چند روز پیش بود که برخی اخبار غیررسمی از جشنواره فیلم کوتاه تهران سخن گفتند و اینکه قرار است بخشی از بودجه این جشنواره به معیشت سینماگران این حوزه اختصاص یابد. بنابراین چطور آن جشنواره می‌تواند از محل برگزاری جشنواره به رفاه جشنواره کودک و نوجوان امسال هم مانند تمام سال‌های اخیر، با موجی از انتقادها آغاز شد و ادامه یافت. عدمای حضور جشنواره را یک غنیمت برای روزگاری می‌دانند که هیچ حمایتی از سینمای کودک نمی‌شود و حالا حضور این جشنواره را به‌مثابه چراغی می‌دانند که اگرچه خیلی وقت است به سوسوزدن افتاده اما فضای این ژانر را روشن نگه داشته است. در مقابل، منتقدان برتعداد این جشنواره به کارکرد و اندام این جشنواره اشاره کرده‌اند و آن را در اندازه محفلی برای دورهمی و خرج یکی به دلیل وجود حمایت دولتی متهم می‌کنند. بودجه‌هایی که به اعتقاد بسیاری از منتقدان، می‌تواند در بخش‌های دیگری از سینمای کودک نظیر فرآیند تولید، اکران و... هزینه شده و دستاوردهای به‌مراتب بهتر و ارزشمندتری از جشنواره به دست آورد.

علیرضا حسنه که در کارنامه خود تجربه حضور در چندین کار کودک را داشته و با جشنواره فیلم کودک نیز آشنایی کاملی دارد، دربرابر این پرسش که چرا جشنواره کودک به چنین روزی افتاده، به «فرهنگیان» گفت: «بخشی از این اتفاق تقصیر خود ما هنرمندان است و البته مسئولانی که نتوانستند آن نگاه جدی و حرفه‌ای را به کار در این حوزه برای مخاطبان نهادینه کنند. الان سالهاست که این نگاه وجود دارد که کسی که در سینما کودک بازی می‌کند، چون پیشنهاد دیگری در حوزه‌های دیگر نداشته، آمده و در فلان کار کودک بازی کرده است درحالی که این نگاه واپس‌گونه تفکر، اصلا حرفه‌ای نیست و سینمای کودک عملا چنین تولیداتی ندارد و اصلا حمایتی از خاص خود را دارد و نمی‌داند آن را چنین ابزارهایی کوچک و کم‌اهمیت خطاب می‌کند.»

این بازیگر در ادامه افزود: «ما زمانی می‌توانیم درمورد یک جشنواره کودک حرفه‌ای و فجر که ما با آنبوه تولیدات در این حوزه روبه‌رو هستیم، بنابراین جشنواره‌ای برپا و جریان ساز شود. در سینمای کودک، عملا چنین تولیداتی نداریم و اصلا حمایتی از فرآیند تولید نمی‌شود که بخواهیم انعکاسش را در جشنواره کودک شاهد باشیم؛ به‌همین دلیل است که این جشنواره در دوره‌هایی، حکم تشریفات را داشت اگرچه معتقدم شرایط کنونی جشنواره، در مواردی از دوره‌های قبلی این بهتر است مثل برخی شاخص‌های کیفی برگزاری ولی از اینکه این اتفاق در دوره‌هایی حکم انجام وظیفه را داشت هم نمی‌توان گذشت. به‌طوری‌که هنوز هم از سطح همکاری فارابی در تولید که آن هم شامل بسیاری از فیلم‌ها در تمامی ژانرها می‌شود، فراتر نرفته است.

نمونه نقدش هم موجود است: تایپش از تعطیلی سینماها، فیلم «پیشی میشی» روی پرده بود که با تعطیلات فعلا ۲۰ روز سینماها، به‌محاق رفت. جشنواره کودک چه تدبیری برای احیای این فیلم انجام داده یا می‌دهد؟ مدیرعامل فارابی پیش‌تر در گفت‌وگویی در انتقاد به عدم تخصیص هزینه‌های جشنواره کودک به بحران مهیستی هنرمندان عنوان کرده بود: «هزینه این جشنواره‌ها از محل جشنواره تامین می‌شود و وقتی جشنواره‌ای برگزار نشود معنایش آن نیست که آن بودجه را بگیریم و در بخش دیگر هزینه کنیم.» همین چند روز پیش بود که برخی اخبار غیررسمی از جشنواره فیلم کوتاه تهران سخن گفتند و اینکه قرار است بخشی از بودجه این جشنواره به معیشت سینماگران این حوزه اختصاص یابد. بنابراین چطور آن جشنواره می‌تواند از محل برگزاری جشنواره به رفاه

اصفهان: مهرة تشریفاتی جشنواره

خیلی جالب است که این جشنواره به‌نام اصفهان است و به گفته مسئولان برگزاری، تمام سینماگران جهان، این جشنواره را به‌نام اصفهانی می‌شناسند اما تمام تصمیم‌گیری‌ها و حالا اعمال فرآیند اجرایی آن در تهران و توسط فارابی درحال انجام است.

تا سال گذشته، به‌واسطه حضور سینماگران در اصفهان و وجود سینماهای مردمی در این شهر، این‌طور تصور می‌شد که بخشی از اجرایی توسط اصفهانی‌ها درحال انجام است اما امسال مسئولان جشنواره مدام پیش از آغاز این رویداد عنوان می‌کردند آثار این دوره از جشنواره به‌صورت اینترنتی هم قابل مشاهده است و قطعا مهم‌ترین بخش جشنواره در اکران آنلاین حضور ندارد، نمایش دیگر بخش‌ها که در اکران حضوری ولو با بلیت رایگان نیز کسی را به سالن‌ها نمی‌فرستاد، چه معنایی از اعتبار می‌تواند داشته باشد؟ تازه مخاطب برای تماشای این بخش‌ها، باید بلیت‌های ۵ تا ۱۰ هزار تومانی خریداری کند.

این شکل تبلیغات که منحصرا برای این دوره از جشنواره کودک در نظر گرفته شده، چندان دربست بیان نشد و سطح انتظارات از آن را نمایش آنلاین آثار این دوره بالا برد که اگر آثار بخش مسابقه نمایش داده می‌شد و آن آثار مورد فاجای واقع نمی‌شد، آن زمان می‌توانستیم از این اتفاق به‌عنوان دستاورد مهم جشنواره این دوره نام ببریم اما درحال حاضر این اتفاق تنها به آیتمی تبدیل شده برای پرکردن روزنامه اقدامات این دوره.

درباب ضرورت‌های برگزاری جشنواره

با این توصیف‌هایی که از جشنواره امسال به عمل آوردیم، باز به همان پرسش کلیدی می‌رسیم که ضرورت برگزاری چنین جشنواره‌ای چیست؟ وقتی مردم قرار نیست تولیدات جدید سینمای کودک کشور را ببینند، وقتی سینماگرانی بیرون از آثار شرکت کننده در این رویداد حضور ندارند، وقتی هیچ جریان‌سازی از این اتفاق در محدوده کشور و حتی پایتخت رقم نخورده، پس برگزاری جشنواره کودک امسال چه منفعتی دشت؟

اینکه چنین رویدادی باید در تاریخ مقرر خود برگزار شود و قرار نبود هیچ دستاوردی از این محل برای سینمای کودک به دست بیاید، پس چه الزام و اصراری به برگزاری آن بود؟ سینماهای پایتخت هم اکنون حدود ۲۰ روز است که تعطیل هستند، در این بین آمدند و برای برگزاری جشنواره در این شرایط حاد کرونایی، یک سینما را باز کردند؛ آیا چنین الزامی ضروری بود؟ با این حرکت چه حمایتی از سینمای کودک به عمل آمد؟ تا پیش از این، یکی از انتقادهایی که به جشنواره کودک می‌شد، عدم حمایت از پروسه تولید در این ژانر بود؛ اتفاقی که هنوز هم از سطح همکاری فارابی در تولید که آن هم شامل بسیاری از فیلم‌ها در تمامی ژانرها می‌شود، فراتر نرفته است.

نمونه نقدش هم موجود است: تایپش از تعطیلی سینماها، فیلم «پیشی میشی» روی پرده بود که با تعطیلات فعلا ۲۰ روز سینماها، به‌محاق رفت. جشنواره کودک چه تدبیری برای احیای این فیلم انجام داده یا می‌دهد؟ مدیرعامل فارابی پیش‌تر در گفت‌وگویی در انتقاد به عدم تخصیص هزینه‌های جشنواره کودک به بحران مهیستی هنرمندان عنوان کرده بود: «هزینه این جشنواره‌ها از محل جشنواره تامین می‌شود و وقتی جشنواره‌ای برگزار نشود معنایش آن نیست که آن بودجه را بگیریم و در بخش دیگر هزینه کنیم.» همین چند روز پیش بود که برخی اخبار غیررسمی از جشنواره فیلم کوتاه تهران سخن گفتند و اینکه قرار است بخشی از بودجه این جشنواره به معیشت سینماگران این حوزه اختصاص یابد. بنابراین چطور آن جشنواره می‌تواند از محل برگزاری جشنواره به رفاه

سینما گرانش برسد اما جشنواره‌ای مانند کودک یا فجر نمی‌توانند؟

فارغ از اینکه چقدر این سخن مدیرعامل فارابی درست است و آیا واقعا نمی‌شود چنین هزینه‌ای را در بخش دیگر هزینه کرد، باید به این حقیقت رجوع کنیم که برگزاری جشنواره در چنین روزهایی و با این ابعادی که در اصفهان و تهران برشمردیم، چه آورده‌ای برای سینمای ایران، هنرمندان حوزه سینمای کودک و اصلا همان فیلم‌های حاضر در جشنواره دارد؟ جز یک سلسله کارهای کلیشه‌ای از افتتاحیه تا اختتامیه که میان چند فیلم بدون تماشاگر برگزار می‌شود و در روز پایانی هم چند فیلم جایزه می‌گیرند و عده‌ای هم به فرآیند داوری اعتراض می‌کنند.

اگر استدلال برگزارکنندگان، الزام به برگزاری سالانه این رویداد تحت هر شرایطی است که هیچ، اما اگر بخواهند از درون آن به‌دنبال آورده‌ای برای سینمای ایران، سینمای کودک یا حتی مخاطبان این سینما باشند، خیلی حرف وجود دارد چون اصلا آورده‌ای از این محل به هیچ کدام از این طرف‌ها حواله نشده که حالا سلایق شخصی بخواهند زُمت آن را بگیرند.

جشنواره‌ای که می‌شناختیم، جشنواره‌ای که هست

جشنواره کودک و نوجوان امسال هم مانند تمام سال‌های اخیر، با موجی از انتقادها آغاز شد و ادامه یافت. عدمای حضور جشنواره را یک غنیمت برای روزگاری می‌دانند که هیچ حمایتی از سینمای کودک نمی‌شود و حالا حضور این جشنواره را به‌مثابه چراغی می‌دانند که اگرچه خیلی وقت است به سوسوزدن افتاده اما فضای این ژانر را روشن نگه داشته است. در مقابل، منتقدان پرتعداد این جشنواره به کارکرد و اندام این جشنواره اشاره کرده‌اند و آن را در اندازه محفلی برای دورهمی و خرج یکی به دلیل وجود حمایت دولتی متهم می‌کنند. بودجه‌هایی که به اعتقاد بسیاری از منتقدان، می‌تواند در بخش‌های دیگری از سینمای کودک نظیر فرآیند تولید، اکران و... هزینه شده و دستاوردهای به‌مراتب بهتر و ارزشمندتری از جشنواره به دست آورد.

علیرضا حسنه که در کارنامه خود تجربه حضور در چندین کار کودک را داشته و با جشنواره فیلم کودک نیز آشنایی کاملی دارد، دربرابر این پرسش که چرا جشنواره کودک به چنین روزی افتاده، به «فرهنگیان» گفت: «بخشی از این اتفاق تقصیر خود ما هنرمندان است و البته مسئولانی که نتوانستند آن نگاه جدی و حرفه‌ای را به کار در این حوزه برای مخاطبان نهادینه کنند. الان سالهاست که این نگاه وجود دارد که کسی که در سینما کودک بازی می‌کند، چون پیشنهاد دیگری در حوزه‌های دیگر نداشته، آمده و در فلان کار کودک بازی کرده است درحالی که این نگاه واپس‌گونه تفکر، اصلا حرفه‌ای نیست و سینمای کودک عملا چنین تولیداتی ندارد و اصلا حمایتی از خاص خود را دارد و نمی‌داند آن را چنین ابزارهایی کوچک و کم‌اهمیت خطاب می‌کند.»

این بازیگر در ادامه افزود: «ما زمانی می‌توانیم درمورد یک جشنواره کودک حرفه‌ای و فجر که ما با آنبوه تولیدات در این حوزه روبه‌رو هستیم، بنابراین جشنواره‌ای برپا و جریان ساز شود. در سینمای کودک، عملا چنین تولیداتی نداریم و اصلا حمایتی از فرآیند تولید نمی‌شود که بخواهیم انعکاسش را در جشنواره کودک شاهد باشیم؛ به‌همین دلیل است که این جشنواره در دوره‌هایی، حکم تشریفات را داشت اگرچه معتقدم شرایط کنونی جشنواره، در مواردی از دوره‌های قبلی این بهتر است مثل برخی شاخص‌های کیفی برگزاری ولی از اینکه این اتفاق در دوره‌هایی حکم انجام وظیفه را داشت هم نمی‌توان گذشت. به‌طوری‌که هنوز هم از سطح همکاری فارابی در تولید که آن هم شامل بسیاری از فیلم‌ها در تمامی ژانرها می‌شود، فراتر نرفته است.

نمونه نقدش هم موجود است: تایپش از تعطیلی سینماها، فیلم «پیشی میشی» روی پرده بود که با تعطیلات فعلا ۲۰ روز سینماها، به‌محاق رفت. جشنواره کودک چه تدبیری برای احیای این فیلم انجام داده یا می‌دهد؟ مدیرعامل فارابی پیش‌تر در گفت‌وگویی در انتقاد به عدم تخصیص هزینه‌های جشنواره کودک به بحران مهیستی هنرمندان عنوان کرده بود: «هزینه این جشنواره‌ها از محل جشنواره تامین می‌شود و وقتی جشنواره‌ای برگزار نشود معنایش آن نیست که آن بودجه را بگیریم و در بخش دیگر هزینه کنیم.» همین چند روز پیش بود که برخی اخبار غیررسمی از جشنواره فیلم کوتاه تهران سخن گفتند و اینکه قرار است بخشی از بودجه این جشنواره به معیشت سینماگران این حوزه اختصاص یابد. بنابراین چطور آن جشنواره می‌تواند از محل برگزاری جشنواره به رفاه

با حضور کارگردان و عوامل اجرایی در این سینما نمایش داده شده و حتی نشست‌های خبری فیلم‌ها نیز در سینما فرهنگ انجام می‌شود. سهم اصفهان هم یک سالن برای اسکان رسانه و هنرمندان این شهر است که با کارت جشنواره می‌توانند بروند و فیلم‌های این دوره را تماشا کنند!

این سالها سال‌هاست که توسط مدیریت فرهنگی اصفهان مورد اعتراض واقع شده و به‌جایی هم نرسیده است. سهم اصفهان در برگزاری جشنواره، تنها به‌لحاظ جغرافیایی محدوده‌شده و در موارد کمرنگی چون داوران نوجوان و موارد‌ی از این دست، سهم چندانی در پروسه اجرایی و مخصوصا سیاستگذاری جشنواره ندا‌شته و تمام تصمیم‌گیری‌ها و حتی تیم خبری جشنواره در دست تهران و فارابی است.

جشنواره‌ای که می‌شناختیم، جشنواره‌ای که هست

جشنواره کودک و نوجوان امسال هم مانند تمام سال‌های اخیر، با موجی از انتقادها آغاز شد و ادامه یافت. عدمای حضور جشنواره را یک غنیمت برای روزگاری می‌دانند که هیچ حمایتی از سینمای کودک نمی‌شود و حالا حضور این جشنواره را به‌مثابه چراغی می‌دانند که اگرچه خیلی وقت است به سوسوزدن افتاده اما فضای این ژانر را روشن نگه داشته است. در مقابل، منتقدان پرتعداد این جشنواره به کارکرد و اندام این جشنواره اشاره کرده‌اند و آن را در اندازه محفلی برای دورهمی و خرج یکی به دلیل وجود حمایت دولتی متهم می‌کنند. بودجه‌هایی که به اعتقاد بسیاری از منتقدان، می‌تواند در بخش‌های دیگری از سینمای کودک نظیر فرآیند تولید، اکران و... هزینه شده و دستاوردهای به‌مراتب بهتر و ارزشمندتری از جشنواره به دست آورد.

علیرضا حسنه که در کارنامه خود تجربه حضور در چندین کار کودک را داشته و با جشنواره فیلم کودک نیز آشنایی کاملی دارد، دربرابر این پرسش که چرا جشنواره کودک به چنین روزی افتاده، به «فرهنگیان» گفت: «بخشی از این اتفاق تقصیر خود ما هنرمندان است و البته مسئولانی که نتوانستند آن نگاه جدی و حرفه‌ای را به کار در این حوزه برای مخاطبان نهادینه کنند. الان سالهاست که این نگاه وجود دارد که کسی که در سینما کودک بازی می‌کند، چون پیشنهاد دیگری در حوزه‌های دیگر نداشته، آمده و در فلان کار کودک بازی کرده است درحالی که این نگاه واپس‌گونه تفکر، اصلا حرفه‌ای نیست و سینمای کودک عملا چنین تولیداتی ندارد و اصلا حمایتی از خاص خود را دارد و نمی‌داند آن را چنین ابزارهایی کوچک و کم‌اهمیت خطاب می‌کند.»

این بازیگر در ادامه افزود: «ما زمانی می‌توانیم درمورد یک جشنواره کودک حرفه‌ای و فجر که ما با آنبوه تولیدات در این حوزه روبه‌رو هستیم، بنابراین جشنواره‌ای برپا و جریان ساز شود. در سینمای کودک، عملا چنین تولیداتی نداریم و اصلا حمایتی از فرآیند تولید نمی‌شود که بخواهیم انعکاسش را در جشنواره کودک شاهد باشیم؛ به‌همین دلیل است که این جشنواره در دوره‌هایی، حکم تشریفات را داشت اگرچه معتقدم شرایط کنونی جشنواره، در مواردی از دوره‌های قبلی این بهتر است مثل برخی شاخص‌های کیفی برگزاری ولی از اینکه این اتفاق در دوره‌هایی حکم انجام وظیفه را داشت هم نمی‌توان گذشت. به‌طوری‌که هنوز هم از سطح همکاری فارابی در تولید که آن هم شامل بسیاری از فیلم‌ها در تمامی ژانرها می‌شود، فراتر نرفته است.

نمونه نقدش هم موجود است: تایپش از تعطیلی سینماها، فیلم «پیشی میشی» روی پرده بود که با تعطیلات فعلا ۲۰ روز سینماها، به‌محاق رفت. جشنواره کودک چه تدبیری برای احیای این فیلم انجام داده یا می‌دهد؟ مدیرعامل فارابی پیش‌تر در گفت‌وگویی در انتقاد به عدم تخصیص هزینه‌های جشنواره کودک به بحران مهیستی هنرمندان عنوان کرده بود: «هزینه این جشنواره‌ها از محل جشنواره تامین می‌شود و وقتی جشنواره‌ای برگزار نشود معنایش آن نیست که آن بودجه را بگیریم و در بخش دیگر هزینه کنیم.» همین چند روز پیش بود که برخی اخبار غیررسمی از جشنواره فیلم کوتاه تهران سخن گفتند و اینکه قرار است بخشی از بودجه این جشنواره به معیشت سینماگران این حوزه اختصاص یابد. بنابراین چطور آن جشنواره می‌تواند از محل برگزاری جشنواره به رفاه

به مناسبت برگزاری سی‌وسومین دوره جشنواره فیلم کودک و نوجوان

نگاه

طفلی برای تفریح

سیدمهدی موسوی‌تبار
روزنامه‌نگار

از اولین دوره برگزاری جشنواره فیلم کودک در سال ۶۱ تا کنون ۳۸ سال گذشته است اما با احتساب امسال شاهد برگزاری ۳۳ دوره از آن بوده‌ایم. جشنواره‌ای که سهم بیشتر مبرز‌ثانی‌اش نصب اصفهان بود و در سال‌های مختلف برای میرزثانی‌اش حاشیه‌ها و جنجال‌های زیادی هم پیش آمد. در سال‌های ابتدایی انقلاب و با توجه به تلاش مسئولان برای اصلاح نگاه و تغییر کارکرد سینما، سینمای کودک صاحب جایگاه و اهمیت بالایی شد. کودکانی که قرار بود در کوران جنگ آبدیده شوند و هم تفریح کنند و هم مرد جنگ و انقلاب باشند. تولیدات انبوه فیلم‌های کودکانه، استقبال مردم از آنها و همچنین حضور سینمای کودک در بخش جنبی دوره اول جشنواره فیلم فجر نشان از وضعیت سینمای کودک در دهه ۶۰ می‌داد. دومین دوره جشنواره فیلم فجر اما به‌دلایلی مانند جنگ و مشکلات اقتصادی با تاخیری چهارساله، برگزار شد. نکته مهم درباره جشنواره فیلم کودک در ایران نبود یک استراتژی مشخص است. اگر به فیلم‌ها و سیاست‌های ۳۲ دوره قبل نگاهی بیندازیم، بیشتر متوجه خواهیم شد قطار سینمای کودک که حالا نهایتا تبدیل به دو شده، بدون مقصد مشخصی در حال حرکت است. فارغ از درست یا غلط بودنش، به‌عنوان نمونه اگر زمانی فیلم شهرموش‌ها در دهه ۶۰ به کودکان یاد می‌داد که بچه‌ها باید با «اسمنو نیره» مبارزه کنند و او را شکست دهند، در شهرموش‌های دهه ۹۰ به این نتیجه رسید که باید گفت‌وگو کرد و دیگر دوره جنگ گذشته است. فیلم‌های کودک در دهه‌های ۷۰ و ۸۰ حتی در این حد هم سعی بر ترویج مسائل مهم و روزمره زندگی نداشتند. صرفا نگاه به سینمای کودک از زاویه سرگرمی بود و طبیعتا جشنواره‌های این دوره هم متاثر از آن وضعیت بود. درحالی که اصولا این جشنواره‌ها هستند که باید خط‌مشی سالانه سینما را در هر دولتی تعیین کنند. بی‌توجهی مدیران فرهنگی، ورود پول‌های کثیف و نبود فیلمنامه با اقتصاد خراب سینما هرکدام از اینها می‌توانند دلیل وضعیت فعلی سینمای ایران باشند اما به‌نظر می‌رسد مشکل را باید در اول بایست دید، جایی که جشنواره کودک و نوجوان برگزار می‌شود. جشنواره‌ای که هم قرار است استعدادهای سینمای کودک را بشناسد و پرورش دهد و هم مهم‌تر از آن سلیقه یک نسل تازه را تربیت کند. مشکل اصلی سینمای ایران به‌نظر نگارنده، بی‌توجهی به جشنواره کودک و نوجوان است. در این جشنواره مانه شاهد یک استراتژی مشخص ازسوی حاکمیت هستیم و نه حتی خبری از برنامه‌ریزی اصولی توسط دولت‌هاست. فیلم‌های کودک صادرات فرهنگ و هنر ایرانی (طبق سیاست‌های کلی) که کم‌هزینه‌ترین راه‌های انتقال و استیلای فرهنگی خودمان است. نقطه قوت جشنواره فیلم کودک و نوجوان، رلین به چهل و هشتمین دوره آن برمی‌گردد که برای نخستین بار با اضافه شدن ۶ سالن جدید، نمایش فیلم به تنها در رلین، بلکه در سرتاسری از شهرهای دیگر جمهوری چک نیز اکران می‌شود. هرسال این جشنواره حدود ۳۰۰ فیلم از بیش از ۵۰ کشور جهان را به‌نمایش می‌گذارد. از سال ۲۰۱۰ این جشنواره با حضور بیش از ۹۵ هزار کودک و بزرگسال برگزارشده است. این جشنواره می‌تواند الگوی مناسبی برای جشنواره کودک و نوجوان خودمان باشد. تعامل با کشورهای دیگر و نوجوان دوره خاتمی و احمدی‌نژاد را هاشت سال اخیر مقایسه کنید تا متوجه عمق آن شوید. هزارگاهی فیلم‌هایی مانند «پرواز در منطقه ممنوع» یا کمک سازمان‌ها و نهادهای خاص تولید می‌شوند و البته که جذاب هستند و صاحب ایده و اندیشه، اما این تک‌فیلم‌ها که نکته‌سازها یی را دارند در آسمان خالی سینمای کودک. درحالی که در سینمای جهان، توجه مالی و رسانه‌ای به سینمای کودک بیشتر می‌شود و اهداف و چشم‌اندازهای فرهنگی و حتی سیاسی‌شان را می‌توان در سینمای کودک‌شان دنبال و همزمان به‌وجه سرگرمی آن توجه می‌شود.

پیشنهادهایی برای گوش شنوا

جشنواره فیلم کودک در این شرایط کرونایی و سخت برگزار شده است. مدیران فرهنگی هم ضرورت برگزاری‌اش را حس کرده‌اند که ان‌شاءالله صرفا اقتصادی نباشد. برای جوان ۳۳ ساله جشنواره کودک، گفتن از آینده و برنامه‌ریزی شاید به‌نظر دیر برسد اما حکایت همان ماهی است و آب و فرشتن. جشنواره فیلم کودک باید یک بار برای همیشه تکلیفش را روشن کند. این جشنواره نیاز اولش استقلال است. دولت‌ها در بهترین حالت باید برایش ریل‌گذاری کنند و سرعت قطارش را بیشتر کنند. دخالت‌ها و اعمال سلایق هر مدیر آمده و رفته‌ای، کار این جشنواره را به اینجا کشانده که هنوز مروری بر فیلم‌های قدیمی‌اش بهترین و جذاب‌ترین بخش آن است. جشنواره کودک و نو